

Burgerberaad Energietransitie

“Hoe kunnen we als gemeente en bewoners sneller stappen zetten richting minder en schonere energie?” Met deze vraag is een groep betrokken Leidenaren de afgelopen maanden aan de slag gegaan tijdens het Burgerberaad Energietransitie, om gezamenlijk tot een advies te komen. Een nieuw en spannend proces, lees hier hoe dat gegaan is.

Foto: Eelkje Colmijn

Het allereerste Burgerberaad van Leiden

De coalitiepartijen hebben aan het begin van deze collegeperiode afspraken gemaakt over wat ze de aankomende vier jaar voor elkaar willen krijgen in de stad. Deze afspraken staan in het Beleidsakkoord ‘Samen leven in Leiden’. Eén van die afspraken was een Burgerberaad over de energietransitie.

Foto: Eelkje Colmijn

Het Burgerberaad ging van start op 30 september en eindigde op 9 december. Via een steekproef hebben 12.000 inwoners een brief ontvangen met de vraag of ze wilden deelnemen. Daarnaast mochten Leidenaren die geen brief hadden ontvangen zich ook opgeven. Van de inwoners die aangaven mee te willen doen, zijn deelnemers geselecteerd door middel van een gewogen loting. Samen vormden zij een afspiegeling van de Leidse bevolking. Het aantal aanwezige deelnemers was rond de 100.

Alles bespreken

Tijdens de eerste twee bijeenkomsten maakten de deelnemers kennis met elkaar en het Burgerberaad is hoe meer via kennissessies door specialisten in de energietransitie en excursies

in de stad. In de bijeenkomsten daarna hebben deelnemers de besproken thema's verder uitgewerkt en de adviezen geschreven. Tot aan de laatste bijeenkomst is wat er besproken werd tijdens het beraad niet openbaar gemaakt. Op die manier konden deelnemers onder elkaar alles bespreken. Ze werden hierbij begeleid door de vrijwilligers van Leidse Gesprekken, een democratisch burgerparticipatie initiatief.

Positief en constructief

Voor de organisatie van het Burgerberaad heeft de gemeente samengewerkt met Jonneke Stans van Bureau EMMA, specialist op het gebied van burgerberaden. “Mooi is dat de deelnemers zich vanaf de eerste dag hard hebben gemaakt voor een

advies met impact. En ook met elkaar nagedacht hebben over wat een advies met impact daadwerkelijk is.” Samen met dagvoorzitter Bart Krol zorgde zij ervoor dat alle bijeenkomsten goed waren voorbereid en goed verliepen. Bart: “Het Burgerberaad in Leiden was een fantastische ervaring. Hoe je in vijf bijeenkomsten met elkaar tot adviezen over de energietransitie komt en tegelijk positief en constructief met elkaar weet om te gaan. Een mooie groep Leidenaren en een voorrecht om ze, samen met Jonneke, te mogen begeleiden.”

Adviezen

Tijdens de laatste bijeenkomst op 9 december heeft het Burgerberaad 29 adviezen gepresenteerd aan wethouder Yvonne van Delft (Energie) en plaatsvervangend voorzitter van de Raad, Antje Jordan. 24 adviezen werden door een meerderheid van de deelnemers aangenomen. De adviezen worden binnenkort door het college voorzien van advies op het vlak van realiteit, haalbaarheid en de aansluiting ervan op de gemeentelijke plannen. De adviezen gaan daarna naar de gemeenteraad die er uiteindelijk een beslissing over neemt.

Stemmen via de telefoon

Foto: Eelkje Colmijn

Foto: Eelkje Colmijn

Yvonne van Delft, wethouder Energie, Werk en Inkomen en Cultuur: “Ik vind het enorm tof dat zoveel Leidenaren hebben meegedacht over het versnellen van de energietransitie in de stad. Ze hebben vijf vrije zaterdagdagen gestoken in het meedenken over de plannen en het uitwerken van concrete adviezen waarmee we samen Leiden verder kunnen verduurzamen. We gaan de adviezen goed bestuderen zodat de raad er snel een besluit over kan nemen.”

Energietransitie in Leiden

Het klimaat staat onder druk. Om klimaatverandering tegen te gaan, is het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen, oftewel CO₂, belangrijk. Dat betekent onder andere het stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen, zoals aardgas. In plaats daarvan gaat Leiden gebruik maken van duurzame warmte -en energiebronnen, zoals restwarmte, geothermie, aquathermie, lucht-warmte. Deze omschakeling van fossiele energie naar duurzame energie wordt 'energietransitie' genoemd.

Terugblik op 5 zaterdagen Deelnemers aan het woord

Zo'n honderd heel verschillende Leidenaren die elkaar niet kenden, sloten zich als het ware vijf zaterdagen op in het stadhuis. Ze kozen ervoor tijdens het proces niets te delen met de buitenwereld over wat er besproken werd en hoe. Zodat ze niet gestoord en beïnvloed werden in een zorgvuldige zoektocht. Nu willen ze erover praten. Zoals Tom, Vika en Nicole.

Nicole van Nes en Vika van Lenteren waren via een brief van de gemeente uitgenodigd voor het Burgerberaad. Tom van Alphen had zichzelf als gepensioneerde aangemeld vanuit zijn betrokkenheid bij een VVE (vereniging van huiseigenaren).

Na vijf bijeenkomsten gaan alle deelnemers vriendschappelijk met elkaar om, er zijn zelfs nieuwe contacten ontstaan tussen mensen die elkaar in het dagelijks leven waarschijnlijk niet zouden spreken. Dat was de eerste bijeenkomst nog wel anders, herinnert Vika zich. "Iedereen wilde iets inbrengen. Daardoor leek iedereen een beetje 'boos': 'Ik móet dat zeggen'. Langzaam werd dat elke bijeenkomst rustiger."

"Ja!", valt Tom bij. "Er was iemand die telkens hetzelfde punt inbracht. Eén keer je punt maken is wel genoeg. Maar langzaam werd iedereen zich ervan bewust dat we hetzelfde doel hadden, namelijk Leiden de duurzame kant op krijgen."

Ook Nicole viel op dat deelnemers zo hun stokpaardjes hadden, maar ze voelde óók dat gezamenlijke doel. "Ik merkte dat we met veel gelijkge-

stemden waren. Ik wilde echt proberen met goede adviezen te komen." Dat tijdens de bijeenkomsten erna mensen tot elkaar kwamen, is volgens Nicole te danken aan de wijze waarop het Burgerberaad is opgezet en de begeleiding door de voorzitters van het beraad. "Die deden het heel goed: met een bepaalde strakheid en tegelijk ook lichtheid. Ik heb echt mijn mening kunnen geven." "En de begeleiding door Leidse Gesprekken was ook goed", vult Tom aan "Als er irritaties waren dan werd dat netjes besproken."

Moeizaam

Na de kennismaking volgde een dag van onderzoeken. De derde dag werd vooraf al bestempeld als eentje van chaos: de deelnemers moesten alle informatie ordenen en op een rijtje zetten. "Die dag had ik het moeilijk", blikt Tom terug. "Ik wist niet hoe we uit die chaos iets concreets zouden halen."

"Inderdaad", beaamt Nicole. "Ik vond die dag ook moeizaam. Toen ik thuiskwam, was ik best een beetje gefrustreerd." Tom: "Na de vierde

zaterdag heb ik toen voorgesteld om op de woensdag een voorbereidings-groepje samen te laten komen, zodat we meer zouden hebben aan de laatste zaterdag waarop we aan de slag gingen."

Als het om energietransitie gaat, lijkt er wel eens een afstand te zijn tussen de oudere en de jongere generaties. Vika, zelf 18 jaar, heeft dat tijdens het Burgerberaad niet gemerkt. "De verschillen hadden niet zoveel invloed. Iedereen wilde een betere toekomst. Als student ben ik wel meer geïnteresseerd in hoe mijn studentenhuis duurzamer kan worden dan in een weg onder het spoor, want ik heb geen auto."

Meewind

Met welke van de 24 adviezen die met een meerderheid zijn aangenomen zijn ze zelf blij?

Vika: "Ik heb me veel met gedragsbeïnvloeding beziggehouden en dat de energietransitie toegankelijk moet zijn voor iedereen. Die adviezen scoorden ook goed bij de stemmingen."

Nicole: "Het advies om bewonersinitiatieven te stimuleren, vind ik mooi. Dan benut je de energie die er al is, zodat die initiatieven meewind krijgen. Dat kost weinig moeite, maar heeft veel effect."

Tom: "Ik kwam voor de VVE's, die eerst zelfs niet genoemd werden, terwijl 21.000 huizen in Leiden onderdeel zijn van een VVE. Ik ben er trots op dat daarvoor een advies is gekomen. Corporaties hebben heel veel huizen binnen VVE's in bezit die verduurzaamd moeten worden."

De adviezen

Het Burgerberaad wilde graag dat iedere Leidenaar betrokken wordt bij de energietransitie. Veel van de 29 adviezen gaan inderdaad daarover: informatie toegankelijk maken, stimuleren met subsidies, bewoners betrekken enzovoorts. Ook krijgt de overheid in veel voorstellen een centrale en

verbindende rol. Daarnaast heeft een aantal adviezen tot doel om meer CO₂ op te nemen en de stad aantrekkelijker en veiliger te maken. De adviezen zijn te vinden op Gagoed.nl/Burgerberaad, voorzie van een aanleiding en een oplossing.

Gespreksbegeleiders Leidse gesprekken

Gespreksbegeleiders Leidse Gesprekken

Foto: Eelkje Calmjon

'Het is gelukt!' kon Edith van Middelkoop uitroepen na het Burgerberaad. Met de 23 vrijwilligers van Leidse Gesprekken begeleidde zij groepjes deelnemers in hun onderzoek en het formuleren van voorstellen. Hun doel was dat iedere deelnemer zich gehoord voelde, met respect behandeld werd en ruimte kreeg voor inbreng. Leidse Gesprekken vervult een onafhankelijke rol bij dialogen tussen verschillende mensen.

Nieuwsgierig

Edith kijkt zeer tevreden terug. "Wij doen alleen procesbegeleiding en dan moet je het aan de groep overlaten. Soms moet je een gesprek een beetje sturen, maar niet op inhoud." Deze gespreksmethode krijgt verschillende standpunten bij elkaar "We hebben vertrouwen in de mensen. Zij komen uit betrokkenheid met een maatschappelijk vraagstuk. Diversiteit hebben we hoog staan. We stimuleerden mensen nieuwsgierig naar elkaar te zijn, elkaar ruimte te geven en gelijkwaardig te laten zijn."

Deelnemer aan het woord Toekomst

Riet Bosman-Peet, aan het woord tijdens een van de bijeenkomsten:

"Ik vind onze toekomst belangrijk, voor mijn vier kinderen en twee kleinkinderen. We hebben het er veel over wat wij kunnen doen. Ik maak me ook zorgen om mensen in de buurt, of zij hun energierekening kunnen betalen. Door deelname aan het Burgerberaad hoop ik veel van andere mensen te horen. Daarvan word ik weer wijzer. Ik zou in de wijk ook

Foto: Eelkje Calmjon

wat willen doen. Ik heb een goed gevoel bij dit proces. Goed om zoveel mogelijk mensen te betrekken. Leiden doet z'n best. Ik heb er ook vertrouwen in dat er iets mee gedaan wordt. Twee à drie jaar geleden had ik dat niet kunnen zeggen."

Adviezen ter plekke doorrekenen Specialist Mart Lubben

Foto: Eelkje Calmjon

Gaan de adviezen van het Burgerberaad Leiden straks verschil maken? Zorgen voor lagere uitstoot van CO₂? Leveren ze meer duurzame energie op? Mart Lubben van Quintel stond een hele zaterdag paraat voor de leden van het Burgerberaad om hun voorstellen door te rekenen. Zijn maatje: een laptop met internet. Via de laptop kan hij op het Energy Transition Model. Dat is 'open source': iedereen kan met het model spelen, van energieverbruik en energie-opwek in 2050. Van school tot netbeheerder.

"Je kunt op een heel grof niveau kijken tot heel gedetailleerd. Bijvoorbeeld de CO₂ uitstoot. Je kunt me helpen met het model. De kunnen bijdragen aan de opslag van stroom, hoeveel windenergie er in februari wordt opgewekt en wat huishoudens verbruiken op een bepaald moment. Het is heel leuk om te zien. De gegevens komen van allerlei partijen, van de overheid en van bedrijven.

Heeft een groepje Burgerberaadleden een advies, dan kan Mart doorrekenen wat het effect ervan zal zijn. "Het gaat niet om de precieze uitkomst, maar om je bewust te maken, samen te leren. Dan kun je jouw advies verder uitwerken", vertelt Mart. "Hoe concreter een voorstel is, hoe meer spanning er ontstaat. Een goed advies heeft namelijk ook negatieve gevolgen. Anders weet je dat het weinig impact zal hebben."

De voorstellen hóeven niet door Mart doorgerekend te worden. "De kans dat je er brede steun voor krijgt, is bij meer impact wel groter. En wanneer je alleen de voordelen benoemt, heb je niet genoeg nagedacht over de nadelen." Het model kijkt alleen naar directe, daadwerkelijke resultaten. Mart: "Je kunt bijvoorbeeld voorstellen om in buurt-huizen met elkaar te kijken hoe je energie kunt besparen. Zulke bijeenkomsten kunnen tot energiebesparing leiden, maar doen dat niet op zich."

Op de hoogte blijven?

Wilt u geïnformeerd blijven over de vervolgstappen? Houd www.leiden.nl/burgerberaad in de gaten! Ook is er na elke bijeenkomst een online magazine gemaakt. Daarin kunt u alles teruglezen over de bijeenkomsten. U vindt het magazine op de website on-the-spot.nl/burgerberaadleiden-energietransitie.